

Снежана Марић

Народна библиотека Ужице

snezanamalic67@gmail.com

СТРУЧНИ СКУП У БИЈЕЉИНИ: БИБЛИОТЕКАРСТВО ПРЕД НОВИМ ИЗАЗОВИМА

У корак са развојем глобалног информационог система, библиотеке траже своје место у њему. Организовањем разних едукативних садржаја, односно научних скупова, разменом искустава, уз поштовање законских норми библиотечко-информационе делатности, библиотеке покушавају да одговоре новим изазовима. У организацији Друштва библиотекара Републике Српске и Народне библиотеке „Филип Вишњић”, у Етно селу „Станишић”, 27. и 28. априла 2023. године, одржан је Стручно-научни скуп библиотекара, под називом „Библиотекарство пред новим изазовима”. Скупу је присуствовало око 220 учесника из свих типова библиотека: јавних, школских, високошколских, универзитетских, специјалних, из Републике Српске, Србије, Црне Горе и региона.

Поздравним говором и речима добродошлице Жељана Арсеновић, директор ЈУ народне библиотеке „Филип Вишњић” из Бијељине, отворила је научни скуп. Као циљ скупа истакла је сарадњу између библиотекара. „Веома је важно да сарађујемо, да чујемо какве иновације имамо у области библиотекарства и на који начин можемо нашим корисницима приближити књигу. Тренутно радимо на аутоматизацији књижног фонда, на дигитализацији књижне грађе како бисмо свим корисницима омогућили онлајн приступ књигама, како би од куће видјели да ли имамо одређено градиво које им је потребно или књигу”, те додала да је улагање у културу једно од најважнијих и „најисплативијих”, јер на тај начин најмлађе генерације стичу навику да посећују библиотеке. Љиљана Кнежевић, председник Друштва библиотекара Републике Српске, обратила се присутнима и рекла да је циљ одржавања стручно-научних скупова, заправо стручна едукација библиотекара. Упечатљив уводни део скупа учинили

су својим излагањем еминентни професори: др Гордана Стокић Симончић са темом „О најстаријем библиотекарском удружењу код Срба” и професор др Жељко Вучковић, који је говорио на тему: „Библиотеке, образовање и идентитет”. Они су указали на историју најстаријих библиотека, а затим говорили о савременим библиотекама и перманентом усавршавању библиотекара. Радове пристигле из Републике Српске и Републике Србије, кроз скоро 40 презентација, представило је око 60 библиотекара и библиотечарки. Радови су били подељени у сесије за јавне библиотеке под насловима: „Професионално образовање и стручно усавршавање библиотекара”, „Библиотеке као дигитални и креативни центри” и „Инклузивна прилагодљивост библиотека”.

У оквиру прве сесије на тему „Значај Друштва библиотекара Републике Српске за афирмацију библиотечке струке и науке”, говорила је Бојана Ласица са Катедре за библиотекарство Универзитета у Источном Сарајеву. На стално стручно усвајање библиотекара указале су Виолета Ђорђевић и Оливера Настић, из Библиотеке града Београда. Искуства са мотивационог семинара „Библиотеке које људи желе: design thinking методологија” пренела нам је Милица Матијевић из Библиотеке „Димитрије Туцовић” из Лазареваца. Александра Вучановић и Александра Стојковић, Филолошки факултет Бањалука, говориле су на тему „Професионално образовање и стручно усавршавање библиотекара”. Истраживачки рад на тему „Реци да професионалном усавршавању и образовању”, презентовале су Драгана Маринковић, Бојана Петковић, библиотекари из Библиотеке „Димитрије Туцовић” из Лазареваца. О формалном и неформалном образовању библиотекара, на тему „Јачање капацитета људских ресурса у библиотекама Републике Српске кроз програм континуираног образовања библиотекара: потребе библиотекара за усавршавањем”, излагале су Весна Јовић, и Љубица Милекић из НУБ РС. О појави и развоју библиотекарства, библиотечког законодавства у Србији, образовању библиотекара, о савременом библиотекрству, изазовима професије, информатичкој ери, промоцији, месту у друштву, своја запажања истакли су аутори: Соња Шуковић, Славица Младеновић и Гордана Ивковић, из Народне библиотеке „Стеван Сремац” из Ниша. Такође о професионалном и стручном усавршавању библиотекара, говориле

су библиотекарке Огњенка Савановић и Ивана Јованић из НУБ РС, на тему „Библиотекар – професија, позив, звање, знање и ангажовање”.

У оквиру подтеме друге сесије „Библиотеке као дигитални и креативни центар”, Мирко Ђукић Смедеревски, Филозофски факултет Универзитета у Нишу, представио је свој рад „Дигиталне библиотеке из угла истраживача”. У овом делу скупа говорило се о дигиталној трансформацији библиотека као установа културе о креирању и пружању нових услуга грађанима. Љиљана Станимировић из Универзитетске библиотеке из Крагујевца говорила је о дигиталној писмености на тему „Дигитално знање – дефинишућа карактеристика академских библиотека”. О укључивању библиотека у очување духовне и културне прошлости говорила је Маја Аћимовић, са Православно-Богословског факултета у Београду, истичући значај укључивања библиотека у дигиталну базу, чиме би се заштитила осетљива грађа од могућих оштећења. О дигитализацији, конзервацији и сарадњи библиотека и музеја своја запажања изнеле су Весна Шујица и Маја Ђорђевић, УБ „Светозар Марковић”, Београд. Нематеријално културно наслеђе и дигитализацију „Чаролија нити” (представљање старих техника ручног рада, народне усмене предаје), представиле су Ивана Куљанин и Невенка Јовичић, библиотекарки ЈУ Матична библиотека Источно Сарајево. Александар Саша Грандић, библиотекар НУБ РС, говорећи о виртуелним галеријама, које омогућавају посетиоцима да путем интернета истраже колекцију ове престижне уметничке галерије, у раду „Дигитализација садржаја из историје уметности као окосница развоја креативних потенцијала будућих аутора” помињао је и сарадњу библиотека, музеја и архива. Излагање на тему „Четботови у библиотекама”, Срђана Чабрила из НБ Требиње, веома је заинтересовало присутне. Четботови су аутономни софтверски програми који користе машинско учење и обраду природног језика (НЛП) да би разговарали са људима на начин који се чини превише људским. Сличној теми под називом „На „клик”, о вештачкој интелигенцији говорили су: Нега Стјепановић, Јелена Маић, Жељко Николић ЈУ Народна библиотека и музичка збирка Зворник. Кроз примере из праксе, Мирко Марковић, библиотекар из Београда, представио је при-

мену и употребу QR кодова у библиотекама. У наставку програма о популаризацији библиотеке и дигитализацији своја искуства поделили су и библиотекари: Сњежана Галинац, Музичка академија УИС; Горан Капор Пољоприврени факултет УИС. Сузана Пешевић Стојановић, Лана Шаула и Саша Леви, библиотекарски НУБ РС; Маја Дејановић, НБ Градишка; и Биљана Ћелић, ЈУ Народна библиотека Мркоњић Град, говориле су о е-услугама у народним библиотекама.

Другог дана скупа, а у оквиру друге сесије, на тему „Инклузивна прилагодљивост библиотека”, Драгана Божић и Јелена Радаковић, библиотекарски ЈУ Специјалне библиотеке за слијепа и слабо вида лица Републике Српске, говориле су о „Примени инклузије у ЈУ Специјалне библиотеке за слијепа и слабо вида лица Републике Српске”. Наглашено је да се слепим и слабо видим лицима пружа могућност приступа информацијама и комуникација помоћу техничких помагала, прилагођених њиховим потребама. Осим њих Ивана Јаношевић из Библиотеке „Влада Аксентијевић” из Обреновца, излагала је рад на тему „Видети звук – библиотечки сервис за глуве и наглуве кориснике”. То је још један пример добре праксе за особе са инвалидитетом. Библиотекарка Јелка Панић из Градске библиотеке „Божидар Кнежевић” из Уба, представила је своја искуства и изазове у раду са лицима са инвалидетом. У овом делу скупа говорило се о пројектима који су везани за старе, односно генерацију 55 плус, као и програмима за децу и младе. У оквиру ове сесије Марина Неђић, из Библиотеке града Београда, излагала је рад на тему „Унапређење библиотечких услуга за особе старије животне доби у библиотекама у Србији”. Библиотекарски из Народне библиотеке Ужице: Мирјана Димитријевић, Снежана Марић и Тијана Бацетић, говорили су о добробитима библиотерапије у дому за старе, за време пандемије Ковид 19. Светлана Сабо (Библиотека „Григорије Возаревић”, Сремска Митровица), Катарина Новаковић (Градска библиотека у Новом Саду) и колега Синиша Голубовић (Библиотека „Вук Караџић”, Алексинац) представили су пројекте Секције за културне и образовне програме БДС-а као идеје које расту и повезују.

Радом „Сомборска библиотека у корак са новим изазовима”, Жана Ђатовић, Анђелија Пругинић и Наташа Плавшић пред-

ставиле су нове услуге, намењене деци предшколског и школског узраста (0–14) на Дечјем одељењу и нове услуге намењене старијим корисницима на Позајмном одељењу. Своја искуства о стрипу, историји и подели као и формирању збирке стрипова изнели су библиотекари Драган Вуковић, Ивана Пецикоза и Ивана Мачар из ЈУ Народна библиотека „Иво Андрић”, Вишеград. О нормативној бази у библиотекраству говорила је Татјана Дуновић, НУБ РС, Бањалука. На овом скупу говорило се о свим категоријама корисника, почев од деце до најстаријих. Посебна пажња посвећена је инклузији у библиотекарству. Разменом искустава, покушало се одговорити на нове изазове модернизације и популаризације библиотека у ери нових технологија..

Посебна сесија била је посвећена школском библиотекарству и темама значајним за школске библиотеке, која се одржавала у исто време у конгресној сали Хотела „Пирг”, са темом: „Инклузија, модерна школска библиотека, програм рада, примери добре праксе и др.” Закључак је да школске библиотеке морају бити усмерене на потребе свих корисника. Из тог разлога библиотеке се налазе пред новим изазовима технологије, па је библиотекарима потребно стално усавршавање, прилагођавање новим методама прикупљања и преношења информација до свих корисника. Примером добре праксе представила се Александра Вуковић Курдулић, библиотекар из Специјалне школе ОШ „Свети Сава” из Шапца, са радом „Библиотекари покрећу свет – Недеља инклузивне културе у Шапцу”. У раду „Теслом освијетлимо знање – знање и креативност у настави и школској библиотеци”, библиотекар Данијела Мандић из ЈУ Средња школа „28. јуни”, Источно Сарајево наводи да предност коришћења дигиталних технологија има за циљ оспособљавање младих нараштаја знањима која су им потребна. Такав пример у пракси је Е-библиотека која подржава рад библиотекара у онлајн окружењу, упућујући кориснике ка занимљивим дигиталним садржајима, са циљем подстицања младих да користе нове технологије у образовне сврхе на занимљив и креативан начин. О томе је говорила библиотекарка Валентина Поповић, из Градске библиотеке Љиг на тему „Е-библиотека, примена дигиталних алата у малим библиотекама”, указујући на изазове са којима се суочавају библиотеке у процесу

дигитализације. Мирјана Радовановић Пејовић, школски библиотекар ОШ „Душан Јерковић” из Ужица, Ана Дуковић, школски библиотекар ОШ „Алекса Дејовић” Сеојно, и Ивана Ранковић, школски библиотекар из више основних школа из Крушевца, излагале су на тему „Холистички приступ и стваралачки карактер рада у школској библиотеци”. Рад на стручном скупу препознат је као као пример добре праксе школских библиотекара. Ивана Ранковић представила је и Зборник „Школске библиотеке – места размене добрих идеја”, у издању Друштва школских библиотекара Србије, који је веома привукао пажњу и заинтересованост присутних слушаалаца. Представљени су примери различитих приступа стварању дигиталних библиотека.

Ове године забележен је рекордан број присутних школских библиотекара на скупу. Након успешно завршеног радног дела, учесницима су прочитани закључци и препоруке конференције и подељени сертификати. Закључак је да су савремене библиотеке захваћене дубоким технолошким, економским, друштвеним и политичким променама. Уз нову технологију јављају се и нови изазови на које библиотеке треба да одговоре: проблеми организационе и институционалне природе, па је уз нове изазове потребно преиспитивање традиционалних стручних система. Наиме библиотеке треба да буду информацијски и референтни центри, у којима ће се вршити селекција података, комуникација и употреба знања. Професорка др Гордан Стокић Симончић истакла је да је свако окупљање начин да се библиотекари подсети високих стандарда које професија намеће, како би се смањио јаз који постоји у односу на међународне норме, као и то да је библиотекарство на међународном плану изузетно добро уређена професија, што можда са наше дистанце и не делује тако.

Све то захтева брзо реаговање и потребу стручног усавршавања библиотекара у Србији. Аутори су својим радовима и пројектима понудили одговоре на актуелна питања и показали своја искуства и знања из области библиотекарства. Указали су на позитивне могућности које нуди технологија као и нове изазове у библиотекарству.